arkadas haziran SAYI 57.qxd 02.06.2009 16:44 Seite 15

Spar işçileri mücadele etti, kazandı

Çalışma koşullarından memnun olmayan Thun Heimberg'deki Spar işçileri Unia sendikasına başvurdular. Spar çalışanları, işverenin işçi yasasına aykırı hareket ettiğini belirterek, sendikanın kendilerine yardım etmesini istediler. Sendikanın yaptığı araştırmalarda, işverenin işçileri sürekli olarak Pazar günü ve gece çalıştırdığı, bu nedenle işçilerin aşırı mesai yapmak zorunda kaldığı açığa çıktı. Ayrıca işçilerin çoğu zaman arkara arkaya altı kez Pazar günü çalıştığı tespit edildi. İş yasasında işçiler her yıl en az 26 defa pazargününü boşbırakmalı ve çalışmamalı ve en fazla iki Pazar arkaarkaya çalısabilir diye belirtilmesine rağmen kendi kârı peşinde koşan Spar patronları yasayı hiçe saydı.

İşçiler bu kötü işkoşullarına rağmen, çok az bir ücret karşılığında çalışmak zorunda bırakıldı. Yaptıkları mesai için kendilerine ek ödeme bile yapılmadı. Durumu araştıran Unia sendikası, Spar patronlarının kantonların belirlediği, Normal iş sözleşmesi (NAV) kapsamında belirlenen asgari ücrete dahi uygun hareket etmeyen işverenlere, işçilerin çalışma şartlarından memnun olmadığını belirterek görüşme talebinde bulundu. 22 işçinin sendikaya üye olarak, Unia'yı kendi temsilcileri olarak atamasının ardından paniğe kapılan işverenler, yasalarda belirlenen kurallara bile uymamakta inat ettile. Unia sendikası ve Spar patronları arasında yapılan ilk görüşmede, patronlar, işciler ya bu şartlarda çalışır, yada işi bırakir diye işçileri tehdit ettiler. İşverenin bu tavrı karşısında, greve gitme kararı alan 22 bayan işçi mücadelede ısrarlı olduklarını, haklarını alıncaya kadar mücadele deceklerini belirttiler.

Az kadro ile her işin yaptırılmaya çalısıldığını, stressin artığını, sağlık durumlarının bozulduğunu, maaşlarının çok düşük olduğunu belirten işçiler, greveUnia sendikasının da desteği ile grev yaptılar. Grevi kırmak için her yöntemi deneyen işveren, işçilerin ve çevre halkının tepkisiyle karşılaştı. İki günlük grevin ardından, işçilerin kararlı mücadelesi karşısında Spar patronları işçilerin taleplerini kabul etmek zorunda kaldı. İşveren ve işçileri temsil eden Unia sendikası arasında yapılan anlaşmada, yeni üç işçi almayı, maaşlara Fr. 300 zam yapmayı ve greve giden işçilerin hiçbirine çıkış vermemeyi kabul etti. Ekonomik krizi bahane ederek, işçileri daha kötü şartlarda çalışmaya zorlayan patronlara karşı Spar işçileri gerekli dersi verdi. Greve katılan işçiler, başarılarından menun olduklarını, dayanışma ve birlikteliğin, sendikalı olmanın bugün dahada önemli oduğunu belirttiler.

EMİNE SARIASLAN
Sosyal danışman /Sosyal Pedagog

Kadın Köşesi

İşçiler işten çıkartılıyor, senato, parlamento nerede!?

Yaklaşık bir yıl öncesine kadar, senatoda ekonomiden sorumlu *Doris Leuthard* ve *Hans Rudolf Merz* ,krizin İsviçre'yi fazla etkilemeyeceğini, önlem gerekmediğini belirttiler. Bu açıklmanın ardından kısa bir süre sonra, UBS'in dünya ekonomik krizi nedeniyle bataklığa sürüklendiği, acil önlem alınması gerektiği tartışmaları gündeme geldi. Ve kapiltalist sistemin bünyesinde yatan, ekonomik kriz , sadece UBS çerçevesinde ele alınarak, sistemin gerçek yüzü örtülmeye çalışıldı. UBS için gerekli olan milyarlar ödendi, buna rağmen UBS'de çalışan binlerce memura çıkış verildi. Milyarlardan memurlar değil, yine, UBS' in temsilcileri, manejerler faydalandı.

UBS'e para yardımı yaparak ekonomik krizi ortadan kaldıracağı hayaline kapılan kapitalizm hayranları, fabrikalardaki, işyerlerindeki gelişmeleri değerlendirip, üretim alanlarının kapatılmaması için önlem alma zahmetinde bulunmadılar. Ve şimdi sadece gelişmeleri izlemekle yetiniyorlar. Son bir ay içinde İsviçre'de binlerce işçiye çıkış verildi. Fabrikasını, aile gibi gören onlarca yıldır aynı fabrikada çalışan binlerce işçi, bir anda kapı dışarı edildi. Mayıs ayında Wifag Anonim şirketi 50 kişiye çıkış vereceğini açıkladı. Georg Fischer şirketler grubu 600 isçiye çıkış vereceğini belirtti. Georg Fischer şirketler grubunun toplu işten çıkartma açıklaması, işçileri şok ederken, basın İsviçre endüstrisinde kara gün olarak değerlendirdi. Halkı ve onların taleplerini temsil etmek için seçilen politikacılar ise, bu konuda herhangi bir açıklama yapma zahmetinde bile bulunmadılar. Milyarlar ödeyerek, UBS şeflerini kurtarmak isteyen İsviçre Senatosu, 600 işçinin kapı dışarı edilmesine göz yumuyor. Fabrikaları, işyerlerini kurtarmak için herhangi bir girişimde bulunmayarak, işçileri kendi kaderleriyle başbaşa bırakıyor.
İşten atılan işçiler, bu gelişmeler karşısında, ne yapacağını şaşırmış bir durumda iken, şu an hala çalışma olanağına sahip işçiler ise, yarın ne olacağının kaygısını taşıyor. Bu gelişmeler işverenlere, işten atılmayan işçileri en zor şartlarda çalıştırma olanağını sunuyor, işçiler arasında *''yeter ki işten atılmayayım, hangi şartlarda olursa olsun çalışırım''* düşüncesi gelişiyor.
İhtiyaca göre değil, daha fazla kâr ilkesine göre işleyen kapitalist sistemde krizlerin gündeme gelmesi olağan. İşlerin iyi gittiği dönemde yatırımlar ve üretim fazlalaşır, fakat bir süre sonra üretim fazlası sebebiyle işler kötüleşir ve kriz gerçekleşir. Kapitalist üretimdeki kuralsızlık sürekli bir döngü oluşturur. Bu kapitalizmin iç çelişkisidir, bu nedele krizsiz kapitalizm düşünülemez. Sorun, bu krizin yükünü kimin çekeceğidir? Krizin yükünü bizler çekmek istemiyorsak, krize karşı birlikte mücadele etmek, işten çıkartmalara karşı, kısa iş çalışmasını uygulamaya koydurmak için sendikalı olmak, sendikayla birlikte iş yerlerindeki koşulların iyileştirilmesi için mücadele etmek, krizin yükünün içilerin sırtına yıkılmasına karşı atılabilecek en önemli adımdır.

Günümüz çocukları yeterince oyun oynamıyor

Psikologlar, çocukların zihinsel gelişimini etkileyen oyunlarla yeterince oynamadık larını söylüyorlar.

Temple Üniversitesi'nde görevli araştırmacılar, çocukların yeterince oyun oynamadıkları konusunda aileleri uyardı. Bunun küresel ısınma kadar önemli ve ciddi bir konu olduğunu belirten araştırmacılar, 30'lu yaşlardaki insanların çocuklar kadar hayal gücüne sahip olmadıklarını, yeni keşifler yapamadıklarını buldular. Uzmanlar, oyunun 2 değerli çeşidinin olduğunu belirterek, birincisinin çocukların hayal güçlerinin kuralları belirlemesine izin verdikleri oyunlar olduğunu söylediler. İkincisinin ise oynayarak öğrenme modeli olduğunu belirten araştırmacılar, bu oyun şekli küçük çocuklar için zengin içerikli keşfe dönüştüğünü açıkladılar. Ayrıca, yetişkinlerin oyunla çocuklara sanatın, sosyal çalışmaların, psikolojinin farklı türlerini gösterebieceklerini kaydettiler.

(ARKADAŞ)

Enginarın Faydaları

Karaciğer ve kalbin en iyi dostu olan enginarın kanı temizlediğini ve yorgunluğu giderdiğini vurgulayan uzmanlar, diğer zehirli maddeleri ve yorgunluk maddelerini idrarla dışarı atarak vücuda dinçlik verip dinlendirdiğini söylüyor. Uzmanlar, enginarın, beyin yorgunluğunu çabucak geçirdiğini, kalp adalelerini kuvvetlendirdiğini, onu rahatsız eden üre ve kolesterolü düşürerek kalbin rahat çalışmasını sağladığını, şeker hastaları için de çok faydalı olduğunu, mide ve bağırsakları dezenfekte ederek ishalleri durdurduğunu kaydediyor.Çiçeklerin çevresi de iplikçik biçiminde ot gibi yapılı pek çok burgu yaprakçığıyla dolu olur. İşte enginarın sebze olarak yenen kısmı, bu çiçeklerin altındaki etli çiçek tablasıdır. Çiçek tablası taze olarak yenilmeli, kartlaşmaya bırakılmamalıdır. Bitkinin sürgünleri yani çiçek sapları da körpeyken soyularak yenilebilir. İlkbahar mevsiminde baş bağlayan enginarın Türk mutfağındaki önemli yemekleri; dolması ve bezelye ya da bakla ile birlikte hazırlanan nefis zeytinyağlılardır.

BESİN DEĞERLERİ

100 gr. taze ve çiğ (pişirilmemiş) sebze olarak enginarın içerdiği önemli besin değerleri şunlardır: 80 kalori; 3 gr. protein; 7,8 gr. karbonhidrat; 0 kolesterol; 0,2 gr. yağ; 1.5 gr. lif; 70 mgr. fosfor; 55 mgr. kalsiyum; 0,8 mgr. demir; 45 mgr. sodyum; 330 mgr. potasyum; 30 mgr. magnezyum; 0,5 mgr. çinko; 280 IU A vitamini: 0,15 mgr. B1 vitamini; 0,05 mgr. B2 vitamini; 0,7 mgr. B6 vitamini ve 10 mgr. C vitamini.

SAĞLIĞIMIZA YARARLARI

Yukarıdaki değerler incelendiğinde enginarın bedenimiz için ne denli yararlı ve vazgeçilmez bir besin olduğu ortaya çıkar. Bunun yanı sıra; o Enginar, içerdiği ciarin adlı etkili madde ile karaciğer ve safra kesemizi destekleyen bir besin olarak uzun zamanlardan beri Batı ülkelerinde büyük kabul görmekte ve bolca tüketilmektedir: Diğer hafif acı-tatlı sebzeler gibi enginar da, safra salgılarını artırmakta ve sindirimi kolaylaştırmaktadır.

- Enginar, kandaki yağ ve kolesterol düzeylerini düşürmektedir.

- Enginar, güçlü bir idrar söktürücüdür: Böbreklerin çalışmasını düzenlemekte ve bedendeki istenmeyen sıvıların atılmasını kolaylaştırmaktadır.

- Enginar ayrıca, içerdiği inülin adlı maddeyle, geleneksel olarak seker hastalarına tavsiye edilen bir besindir: Bu tür nişasta olan bu madde, sindirilmeye dirençlidir. Ve kandaki şeker düzeyini düşürür.o Enginarın körpe yaprak ve çiçek saplarının kaynatılarak suyunun içilmesinin dahi, yukarıda sözü edilen etkileri kısmen de olsa sağlayacağı uzmanlarca savunulmaktadır.
Bütün bu etkileri sağlamak üzere enginarın tazesinin ya da konserve edilmişinin bol bol yenilmesiöğütlenmektedir. Ne yazıktır ülkemizde, ekolojik koşullar yani bitkinin istekleri birçok yerde tam olarak karşılandığı halde enginar pek sınırlı miktarda yetiştirilmekte ve bu nedenle yüksek fiyatlarla satışa sunulmaktadır. Enginar üretimimizin artırılıp bu yararlı sebzenin artık zenginlerin besini olmaktan çıkarılması en içten dileğimizdir.

İran'ın yaratıcı kadın sinemacıları

İran sinemasında kadının yerini araştıran Fatin Kanat 'Kadınlar inanılmaz badireleri aşarak çalışma yürütüyorlar' diyor
Fatin Kanat, bir önceki görüşmemizde söz etmişti çalışmasından. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'ni bitirmişti. 2004 yılı Eylül ayında üç haftasını İran'da geçirdi; gözlemleri yanında, birçok kadın yönetmenle de özel röportajlar yaptı ve tez çalışması, şimdi kitap olarak elimizdeydi. İşte Fatin Kanat'la İran sinemasında kadın ve İran gerçeği üzerine söyleşimiz…

Sevgili Fatin, İran Sinemasında Kadın isminde bir kitap yayımladın. Alt başlığından, çalışmanın İran'da kadın temsili ve kadın yönetmenlerle ilgili olduğu anlaşılıyor. Neden İran sinemasında kadın konusunu seçtiğini söyler misin?

Zaten bir tez için çalışma yapmam gereki yordu. 2002'de Ankara'da Uçan Süpürge Film Festivali'nde İranlı kadın yönetmen Tahmineh Milani'nin Saklı Yarı filmini izledikten sonra; İran sinemasında kadın konusunu ele almaya karar verdim.
Bu film; öncesi ve sonrasıyla 12 Eylül Türkiye'sinin de hikayesiydi ve kendi yaşamımdan da bir şeyler vardı. Film; İslam Devrimi öncesi Tahran Üniversitesi'nde devrimci bir grubun üzerinden, dört yıllık vahşet dönemi de dahil, İran'ın çeyrek asırlık sürecine bakıyordu. Bu film yeni dönem İran sinemasının da ilk politik filmi aynı zamanda. Bundan ötürü İran rejimi, Milani'yi dört kez idama mahkum etmişti. Gerekçe; sanatı kötüye kullanmak, solcuları övmek, Allah'a karşı gelmek ve dolayısıyla Şeytan'la işbirliği yapmaktı. Uluslararası imza kampanyası ve uygulanan basınç sonunda, Milani'yi serbest bırakmak zorunda kaldılar.

Nasıl bir çalışma yürüttün?

Öncelikle Milani'nin film izleği üzerinde başlayan yerli-yabancı belge okumalarım ve film izlemelerim bütün İran Sineması'nı kapsadı.
Bağlantılarını burada doktora yapan bir dostum aracılığıyla kurarak; 2004 Eylül'ünde İran'a gittim. Elimde üniversitenin verdiği; 'araştırma yapacağım, yardımcı olmaları' yönlü belge olmasına karşın; devlet nezdinde girişimlerle gitseydim, yanıma bir mihmandar katacakları ve tüm görüşmelerimde adeta bir gölge olacağı düşüncesiyle 'araştırmacı' olarak değil, turist olarak gittim.
21 gün boyunca incelemelerde bulundum. İran İslam Cumhuriyeti gibi bir yerde kadınlar inanılmaz badireleri aşarak çalışma yürütüyorlar. Yaratıcı zekaları, taktikleri ve kararlılıklarıyla yol alabiliyorlar.
Kitapta sekiz kadın yönetmenin çalışmalarına ve filmlerine dair inceleme yer alıyor. Tabii İran'da bundan daha fazla kadın yönetmen ve filmleri var fakat hepsini burada ele almadım. Yine sanat, akademi, edebiyat, sinema vb. alanlardan ve günlük hayattan birçok kişiyle röportaj yapmama karşın, sadece Tahmihen Milani, Ferhundeh Hacızadeh, Manijeh Hekmat, Mehveş Şeyhüleslami ve Fateme Khakzadeh röportajlarını yayımladım.

Diğerlerini neden yayımlamadın?

Röportajlarını yayımladığım kadınlar; bu bilgilerin yayınlanması halinde başlarına gelebilecekleri göğüslemeyi göze almış, 'ne olursa olsun, yayınlamanızı istiyoruz' diyen kadınlardı.
Bazılarının tereddütleri vardı, onları yayınlamadım. Hatta yayınladığımdan birisinin de -o öyle istemediği halde- soyadını değiştirerek yazmanın doğru olacağını düşünerek, öyle yaptım.

Kitapta, İran filmlerinin 1980-2006 arasında 1500'den fazla festivale katıldığı söyleniyor. Bu bilgi, '80-2006 arasını bir kategori gibi gösteriyor, bu doğru mu?

Oradan ayırarak bir sınıflandırma yapmak belki yanlış bir çağrışıma neden olabilir; onu düzeltmek lazım.
İran Sineması'nın ilk olarak 1969'da Daryuş Mehrcui'nin Gav (İnek) filmiyle Venedik Film Festivali'nde Altın Aslan ödülü aldığını biliyoruz. Aynı dönemde Abbas Kiorastami, Behram Beyzai, Mesut Kimyayi gibi önemli sinemacılar olmasına karşın, İran sineması asıl başarısını 'karanlık dönem' diye adlandırdığımız '80-84 sonrası süreçte gösteri yor. Kadınların bu sürece dahil olmaları '87'den sonra başlıyor. Ödül alma çizgisiyle 1980 diyoruz ama İran Sineması asıl çıkışını 1990'larda yapıyor. Yeni dönem İran sineması olarak adlandırdığımız dönem budur.

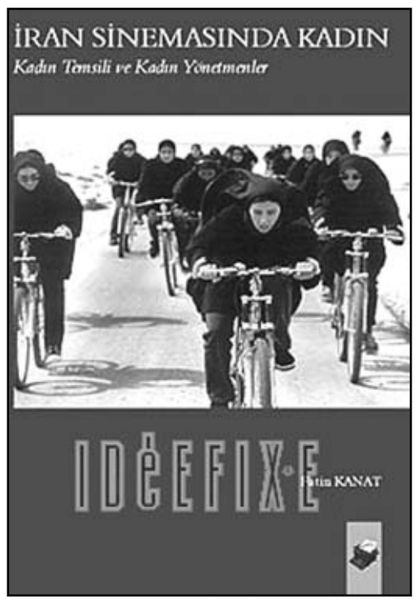

"İran İslam Devrimi görece özgün kadın profilini geriye götürdü" demişsin. Bunu nasıl yaptı?

1936'da Rıza Şah'ın babası, Türkiye'deki Kemalist reformlara benzer adımlar atıyor; peçeyi ve başörtüyle sokağa çıkmayı yasak lıyor. Binlerce yıl o gelenek içinde yaşamış kadınlar açısından bu ciddi bir travma oluşturuyor. 1980'de ise Humeyni, o dönem solunun da hatasıyla, muhaliflerini şiddet, işkence, idam ve hapisle alt edip iktidarını sağlamlaştırdıktan sonra, kadınların örtüsüz sokağa çıkmasını yasaklıyor. Kadınlar açısından bu da ciddi bir travma oluşturu yor. Öncesinde modern hayata, akademik ve diğer alanlardaki yaşama özgürce katılan kadınlar ciddi bir sıkıntıyla yüz yüze kalıyorlar. Tavır alanların başlarına gelmedik kalmıyor. Görece özgür görünen kadın profili bu şekilde alaşağı ediliyor. Sözünü ettiğin vurgu, buna yönelik.

"İran'da İslam'ın ciddi bir değişim sürecinde olduğu"nu söylüyorsun. Bu değişimin Yeni Dönem Sineması'yla bağı var mı, hayata nasıl yansıyor?

Bu değişimi çok iyi yansıtacak filmlerden biri, kitabımın da kapağına aldığım; 'Kadın Olduğum Gün' filminden örnekleyebilirim. Marziyeh Meshkini'nin yönettiği bu film; 9 yaşındaki Havva'nın, bir gün önce oyun oynadığı arkadaşlarıyla oyuna gönderilmeyip, artık kadın olduğunun, hicaba bürünmesi gerektiğinin söylendiği epizotla başlar. Havva, arkadaşlarına bir 'hoşça kalın' bile diyemeyecektir. Bu, gerçek hayatta da böyledir.
Fakat 1800'lerde başlayan 'Batılılaşma', 1930'lardaki reformdan biriken modern hayatın gerekleri ve tarihi Fars gelenekleri ile gerçek hayatta sıkıntılar yaşadığını gören iktidar, 'kadın olma' yaşını önce 13'e, sonra da 18'e çıkartmak zorunda kalır. Şer'i yasalar hayata ve tarihi birikime uymuyor ve değiştiriliyor. Bu ciddi bir değişimdir. Çelişkili ve çatışmalı olarak, İslami yönetimin önünü alamadığı bir tür 'normale dönüş' süreci başlıyor.
İran toplumunda bir kımıltı, muhalif duruş ve değişim istemi var. Bu, sinemada da kendini gösteriyor. Sinemadaki yeni yönetmenlerin çoğu, sol kültürden gelen yönetmenlerdir. Diğer yandan, tutucu ailelerin öncesinden okumaya göndermedikleri kızlarını, artık gönderdiklerini ve kadınların üniversitelerdeki okuma oranlarının erkeklere oranla yüzde altmışa yükseldiğini, aynı zamanda hayatın çeşitli alanlarında öne çıktıklarını ve hakları için mücadele ettiklerini de belirtmeliyiz.
Özcesi, İslami iktidar gerçek hayatla ayrı yerlerde durmaktan uzaklaşarak, yaşamın gereğine doğru bazı yönlerden değişimlere girmiştir, bu süreç devam etmektedir.

Acem kültüründe şiirin çok güçlü olduğunu biliyoruz. Kitabında ise, 'roman ve şiirin yerini sinemanın aldığı' tespitini yapıyorsun, böyle bir şey nasıl oluyor?

Bu, insanların en rahat ifade edip, iletişim kurabildikleri bir dil olarak sinemanın öne çıktığı anlamındadır. Görselliği ve işitselliğiyle de geniş kitlelerce izlenebiliyor, etkileyebiliyor.
'80-'84 arasında birçok kitapevi yakılıyor. Bazıları kapanıyor, yaşayanların faaliyetleri de iktidarca çok büyük ölçüde sınırlanıyor. Sadece İslami yayınlara izin veriliyor. Yazılı olanı kırma tavrı '90'a kadar sürüyor. Sinema işte bu aradan başını kaldırıyor. İyi bir duruş sergiliyor ve sorunlar sinema üzerinden tartışılmaya başlanıyor. Sinemanın önceliği buradandır. Derin Fars kültürünün üzerini örtmek gibi bir durumu yoktur. Tersine, ona dayanmakta ve ondan beslenmektedir.

Sinema ile toplumsal tarihin bir paralellik taşıdığı görünüyor. Bu sadece İran açısından mı geçerli?

Bir derdi, bir mesajı, bir meselesi olan sinema filminin toplumsal tarihle paralellik taşıması, hem anlaşılır bir durumdur hem de gerekliliktir. Bu da sadece İran açısından değil, tüm ülkeler açısından böyledir. İran açısından ise yukarıda sözünü ettiğimiz özel süreç göz önünde tutulmalıdır.

İran'da en önemli sorun kadın sorunu mu?

Toplumun özgürlüğünün kadınların özgürlüğüyle ölçülebileceğinden hareket edersek; İran'da örtüde simgelenen sistem, baskıcı bir sistemdir ve kendini ifade ettiği en önemli alan ve imaj da -etnik sorunları bir yana bırakırsak- kadının başörtüsüdür. Türkiye'de güncel tartışılan bir mesele olarak, benzeşen yanları çoktur. Kadının üzerindeki tahakküm aslında bir başka biçimde toplumun ve erkeğin üzerindeki tahakkümün ta kendisidir. Sınıfsal tahakkümün de ta kendisidir. Dolayısıyla, kadın sorununu işleyiş, bütün bu sorunları da işlemek anlamına geliyor; yoksulluk, özgürlüklerin gaspı, sınıfın sorunları vb.

İran'da Kürtler ve Azerilerde odaklanan etnik sorunlar da var. Sinemanın bunlara ilgisi nedir?

İran'da sinema bir dizi kural ve yasaklarla baskı altında tutulan bir alandır. O nedenle anlatmak istediklerini ancak metaforlarla anlatabiliyorlar. Diğer yandan yönetmenlerle sohbetlerimizde gördüm ki, Kürt ve Azeri sorunlarına bakışta; onların haklarının verilmesi, egemen etnik milliyetçi baskının kalkması düşüncesine sahipler. Ancak bunları sinemada ne ölçüde yansıttıkları tartışılabilir.
Abbas Kiorastami son filmlerinden birinde İran Kürdistanı'nda bir çalışma yaptı; Kürt sorununa şöyle bir genel değinide bulundu. Kürt sineması adına üretim yaptığını söyleyen Bahman Ghobadi daha farklı bir yol izliyor. Ghobadi, Sarhoş Atlar Zamanı, Kaplumbağalar da Uçar filmlerinin yönetmeni. Samira Makhmalbaf'ın, orijinali Kürtçe olan, Halepçe'de yaşananların İran Kürtlerine nasıl yansıdığının anlatıldığı Karatahta filminde de başrol oyuncularından biri. Bunlar ve diğer bazı yönetmenler, 'öteki'leştirilene, dışlanan ve yok sayılana yönelik bir ilgiye sahipler.

(Röportaj: Memik Horuz / EVRENSEL)